

POLITYKA INNOWACYJNA UNII EUROPEJSKIEJ W KONTEKŚCIE WZROSTU ROLI SEKTORA USŁUG W GOSPODARCE

THE INNOVATION POLICY OF THE EU AND THE INCREASE OF A ROLE OF A SERVICE SECTOR IN THE ECONOMY

Celem artykułu jest przedstawienie głównych założeń polityki innowacyjnej Unii Europejskiej, wynikających z dwóch ważnych programów Unii – strategii lizbońskiej i strategii *Europa 2020*. Ponieważ strategia lizbońska w swych założeniach poniosła fiasko, jej następczyni strategia *Europa 2020*, uwzględnia w swoich podstawach zmiany w gospodarce światowej i unijnej. Jedną z nich jest wzrost roli sektora usług w gospodarce. Wpływa to więc na wzrost znaczenia innowacji nietechnologicznych (usługowych) w podnoszeniu innowacyjności gospodarek krajów członkowskich Unii Europejskiej.

Polityka innowacyjna – definicja

Dla aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw duże znaczenie ma polityka innowacyjna państwa. Przez tę politykę rozumiemy oddziaływanie państwa, które za pomocą określonych instrumentów instytucjonalnych, ekonomicznych, prawnych i innych wpływa na procesy innowacyjne w gospodarce, aby zrealizować cele zgodne z polityką społeczno-gospodarczą. Tworzy ona warunki do rozwoju przedsiębiorstw, stymuluje kierunki ich rozwoju, wpływa na ich strategię¹.

Państwa zachodnie już od lat 50. XX – a Polska dopiero od lat 90. XX wieku – przykładają wagę do prowadzenia dobrze skonstruowanej i egzekwowanej polityki służącej podnoszeniu konkurencyjności i innowacyjności ich gospodarek i całej Wspólnoty Europejskiej. Działania te wynikają z faktu wpływu polityki innowacyjnej na poprawę sytuacji gospodarczej i społecznej w danym kraju czy też z konieczności sprostanania na globalizującym się rynku potęgom gospodarczym: Stanom Zjednoczonym, Japonii czy wschodzącej gospodarce Chin. Tak jak zmieniało się spojrzenie na rolę

---

* dr, Uniwersytet Szczeciński

¹ Szerzej w: W. Janasz, K. Koziol-Nadolna, *Innowacje w organizacji*, PWE, Warszawa 2011, s. 135–145.

i pozycję państwa w procesie rozwoju gospodarczego i stymulowania procesów innowacyjnych, tak też na przestrzeni ponad 40 lat zmieniała się koncepcja poszczególnych polityk.

Celem polityki innowacyjnej jest wspieranie innowacyjności gospodarki, to znaczy niesienie pomocy we wprowadzaniu nowych produktów, usług, procesów technologicznych i technik zarządzania². Innym ważnym celem polityki jest inwestowanie w człowieka i budowanie infrastruktury pobudzającej rozwój intelektualny oraz prowadzącej do praktycznego wykorzystania wiedzy³.

Polityka innowacyjna rozumiana jest według standardów międzynarodowych zawartych w dokumentach OECD (podręczniki *Frascati Manual* i *Oslo Manual*) jako jedna z polityk gospodarczych, która obejmuje m.in. następujące obszary:

- wzmacnianie powiązań w narodowym systemie innowacji,
- kształtowanie i rozbudowywanie zdolności do wprowadzania innowacji, zarówno w dziedzinie techniki i technologii, jak też organizacji i edukacji,
- wykorzystanie innowacji jako podstawowego czynnika wzrostu gospodarczego oraz zwiększającego liczbę trwałych miejsc pracy,
- dokonywanie strukturalnych zmian technicznych, technologicznych i jakościowych w przemyśle,
- wykorzystanie współpracy międzynarodowej oraz procesów globalizacji w gospodarce.

Bazując na podstawie definicji polityki innowacyjnej zamieszczonych w literaturze przedmiotu, można stwierdzić, że panuje ogólna zgoda wśród autorów co do tego, iż polityka innowacyjna stanowi połączenie polityki przemysłowej z polityką naukowo-techniczną. Polityka naukowo-techniczna stanowi część polityki naukowej, a polityka przemysłowa jest częścią polityki gospodarczej.

Polityka innowacyjna w Unii Europejskiej – podstawowe założenia w świetle jej dwóch najważniejszych programów

Najważniejszym programem gospodarczo-społecznym Unii Europejskiej przez ostatnią dekadę była strategia lizbońska. Głównym jej celem było stworzenie na terytorium Europy do 2010 roku najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie. Sama strategia skupiała się na czterech kwestiach⁴:

- innowacyjności (gospodarka oparta na wiedzy),
- liberalizacji (rynków telekomunikacji, energii, transportu oraz rynków finansowych),
- przedsiębiorczości (ułatwienia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej),
- oraz spójności społecznej (kształtowanie nowego aktywnego państwa socjalnego).

---

² E. Stawasz, *Innowacje a mała firma*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1999, s. 139–140.

³ E. Passella, *Podnoszenie konkurencyjności regionów w Polsce poprzez wdrażanie innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach*, w: M. Klamut (red.), *Polityka budowy regionu konkurencyjnego. Strategie – modele – postęp technologiczny*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu, Wrocław 2000, s. 138.

⁴ *Strategia Lizbońska. Droga do sukcesu zjednoczonej Europy.* (2000), www2.ukie.gov.pl/sl.

Aby wzmocnić oddziaływanie na pierwszy cel, państwa członkowskie Unii Europejskiej prowadziły zróżnicowane polityki innowacyjne. Polityka innowacyjna urosła do rangi jednej z najważniejszych polityk rządów krajów Unii Europejskiej.

Znaczenie polityki innowacyjnej wynika z dwóch faktów:

- 1) roli, jaką innowacje (technologiczne i nietechnologiczne) odgrywają we wzroście gospodarczym,
- 2) tzw. zjawiska niedoskonałości funkcji samoregulacyjnej rynku, który sam z siebie, bez wsparcia rządów, nie jest w stanie zapewnić innowacyjności gospodarki na racjonalnym z punktu widzenia społecznego poziomie.

Unia Europejska w swojej polityce innowacyjnej koncentruje się na trzech aspektach: spójności europejskiej współpracy w dziedzinie nauki i technologii, międzynarodowym wymiarze projektów oraz aspekcie regionalnym (Regionalne Plany Technologiczne, Regionalne Strategie Innowacyjne, Regionalne Strategie Przepływu Innowacji i Technologii oraz Infrastruktury – RITTS).

Przełomowym rokiem w realizacji strategii lizbońskiej miał stać się rok 2010, kiedy cele strategii miały zostać osiągnięte i Unia Europejska stałaby się najbardziej innowacyjną gospodarką na świecie. Tak się jednak nie stało, żaden strategiczny cel nie został osiągnięty. Wydatki na sferę B+R nie sięgnęły nawet 2% unijnego PKB (miały wynosić 3%), wydajność pracy rosła coraz wolniej, a zatrudnienie utrzymało się na poziomie 64% (strategia mówiła o 70%).

W ciągu dekady pojawili się też nowi konkurenci, których politycy Unii nie brali pod uwagę przy tworzeniu strategii – Chiny i Indie. Kraje te poważnie inwestują w badania i rozwój oraz nowe technologie.

Jakie były powody fiaska tego programu? Przede wszystkim: brak dobrej woli przywódców państw, brak współpracy i kontroli nad wprowadzaniem w życie założeń strategii oraz narzędzi egzekwowania. Brakowało także strategii narodowych powiązanych ze strategią lizbońską. Oczywiście oprócz przyczyn polityczno-organizacyjnych na fiasko strategii wpłynął także kryzys gospodarczy 2008–2010. Według Komisji Europejskiej⁵ postęp pod względem wzrostu gospodarczego i rosnącego zatrudnienia został zaprzeczony – PKB w Unii skurczył się w 2009 r. o 4%, produkcja przemysłowa spadła do poziomu z lat 90., a 23 miliony osób (czyli 10% aktywnej zawodowo ludności Unii Europejskiej) są bez pracy.

W 2010 r. powstała nowa strategia rozwoju Unii Europejskiej – *Europa 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*⁶.

Jej powstanie było wynikiem niepowodzenia strategii lizbońskiej, kryzysu gospodarczego oraz pogłębiających się różnic i dysproporcji między poszczególnymi państwami Unii w kwestii innowacyjności i konkurencyjności. Nowa strategia jest także odpowiedzią na pojawienie się nowego rywala – Chin – w światowej konkurencji.

Strategia *Europa 2020* opiera się na dwóch filarach:

- 1) podejściu tematycznym, łączącym ogólne priorytety i służące ich realizacji wymierne cele,

⁵ *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, KOM (2010) 2020 wersja ostateczna, Bruksela.

⁶ *Europa 2020...*, op. cit.

- 2) sprawozdaniach państw członkowskich, które mają pomóc im w opracowaniu własnych strategii powrotu do trwałego wzrostu i stabilnych finansów publicznych.

Strategia *Europa 2020* obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Aby je osiągnąć, przełożono je na pięć wymiernych celów:

- 1) Stopa zatrudnienia osób w wieku 20–64 lat powinna wzrosnąć z obecnych 69% co najmniej do 75% w 2020 roku, m.in. dzięki zwiększeniu liczby pracujących kobiet i osób starszych oraz lepszej integracji migrantów na rynku pracy.
- 2) Wydatki na działalność badawczo-rozwojową w Unii Europejskiej powinny osiągnąć 3% PKB. Obecnie wynoszą one poniżej 2%, podczas gdy w USA 2,6%, a w Japonii 3,2%; różnica bierze się głównie z niższego poziomu inwestycji sektora prywatnego.
- 3) Emisję dwutlenku węgla należy ograniczyć co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub nawet o 30%; należy zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20%.
- 4) Cel związany z edukacją – obejmuje ograniczenie wskaźnika przerywania nauki do 10% w porównaniu z obecnym poziomem 15% oraz zwiększenie do 2020 r. odsetka osób w wieku 30–34 lat posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%.
- 5) Liczbę Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa należy ograniczyć o 25%, co będzie wymagać wydobycia z ubóstwa ponad 20 milionów osób.

Te cele ogólne mają zostać przełożone na cele krajowe, przystosowane do specyfiki każdego członka Wspólnoty. Aby ta strategia nie zakończyła się fiaskiem jak strategia lizbońska, Unia do realizacji swoich zamierzeń chce wykorzystać instrumenty realizacji takie jak silny rynek wewnętrzny, unia walutowa, potencjał technologiczny czy skuteczna polityka handlowa i społeczna, zamierza także zaangażować partnerów pozarządowych i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego.

Państwa członkowskie i Komisja muszą wspólnie wypracować mechanizm koordynacji polityk na poziomie unijnym, narodowym i regionalnym oraz wzmocnić współpracę między sobą. Polityka innowacyjna w Unii przebiega w trzech wymiarach. Pierwszy wymiar dotyczy polityki rządowej i określa wpływ polityki na zdolność innowacyjną przedsiębiorstw na różnych szczeblach (od unijnego po lokalny). Drugi wymiar – sektorowy uzależnia prowadzenie polityki innowacyjnej od specyficznych cech poszczególnych sektorów przemysłu. Trzeci wymiar odpowiada za interakcje między polityką innowacyjną a innymi politykami (konkurencji, podatkową, rynku pracy).

Obecne wyzwania polityki innowacyjnej w Unii Europejskiej dotyczą przede wszystkim całościowej zmiany ujęcia innowacji w Unii. Rozszerzenie definicji innowacji stanowi znaczącą zmianę profilu polityki w Unii.

Następnym wyzwaniem są ostre dysproporcje w poziomie innowacyjności nowych i „starych” członków Unii. Wiele słabości jest wspólnych, np.: niechęć do ryzyka, niedoinwestowanie sfery B+R, a wiele dotyczy tylko nowych krajów: brak koordynacji między polityką innowacyjną a innymi politykami, brak środków finansowych na wdrażanie innowacji. Ważną kwestią jest też brak specyficznych umiejętności wśród pracowników firm w takich dziedzinach jak: informatyka i komunikacje technologiczne, *venture capital*.

Działalność Unii Europejskiej w dziedzinie innowacyjności (polityka proinnowacyjna) znajduje wyraz w programach ramowych i szczegółowych. Program ramowy oznacza zbiór tematów działalności naukowo-badawczej i technicznej zebranych w kilku dziedzinach, przewidzianych do wykonania w określonym przedziale czasu. Program jest finansowany przez Unię Europejską, a zarządzany przez Komisję.

Zadaniem programów ramowych jest m.in.: ustalenie celów naukowych i technologicznych, które mają być osiągnięte przez działania w zakresie B+R, oraz określenie zakresu tych działań⁷. Strukturę programów ramowych tworzą głównie programy szczegółowe, z których każdy obejmuje zróżnicowany obszar tematyczny. Dotychczas zrealizowano sześć programów ramowych, w 2007 roku rozpoczął się siódmy program ramowy.

W realizacji celów strategii *Europa 2020* mają pomóc tzw. projekty przewodnie, które umożliwią postępy w ramach każdego z priorytetów tematycznych. Pierwszym z nich jest Unia innowacji – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak aby innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy.

Wzrost roli sektora usług w gospodarce unijnej

Rola sektora usług we wspieraniu rozwoju gospodarczego znacznie wzrosła w ostatnich latach. Niemal cały wzrost zatrudnienia w Europie, przypadający na lata 1995–2007, wynikał z dynamicznego rozwoju sektora usług. W sektorze tym pracuje ponad 155 milionów osób, co stanowi ok. 69% całkowitego zatrudnienia w Unii Europejskiej. Sektor usług przyczynia się również do generowania 71% europejskiej wartości dodanej. Oznacza to, że innowacyjność tej dziedziny gospodarki ma ogromny wpływ na tworzenie nowych miejsc pracy, zwiększanie konkurencyjności przedsiębiorstw oraz wspieranie rozwoju gospodarczego Europy⁸.

GUS definiuje usługi jako wszelkie czynności świadczone na rzecz jednostek gospodarczych i osób:

- dla produkcji, kiedy nie tworzą nowych dóbr materialnych,
- dla konsumpcji, kiedy służą konsumpcji indywidualnej, zbiorowej i ogólnospolecznej⁹.

⁷ Artykuł 130 J Traktatu o Unii Europejskiej.

⁸ *Meeting the Challenge of Europe 2020: Transformative Powers of Service Innovation, Report by the Expert Panel on Service Innovation in the EU*, <http://www.europe-innova.eu/web/guest/innovation-in-services/expert-panel/publications>.

⁹ *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w sektorze usług w latach 2001–2003*, GUS, Warszawa 2005, s. 133.

Usługi charakteryzuje:

- niematerialność,
- jednoczesność procesu świadczenia i konsumpcji,
- niejednorodność,
- nietrwałość.

Wpływa to więc na innowacyjność sektora usług, który różni się znacznie od innowacyjności w sektorze produkcyjnym. Ze względu na specyficzne cechy usług, w tym ich niematerialność czy bezpośredni kontakt dostawca–nabywca, innowacyjność przejawia się w innych aspektach. Często jest to np. podnoszenie jakości świadczonych usług.

Dopiero w 2005 roku w trzeciej edycji podręcznika *Oslo Manual*¹⁰ rozszerzono typologię innowacji, wprowadzając oprócz innowacji-produktów i innowacji-procesów również innowacje usługowe: organizacyjne i marketingowe – jako dwa nowe rodzaje innowacji, równorzędne dwóm poprzednio wymienionym (tj. nowym produktom i procesom).

Definicja OECD¹¹ określa innowacje nietechnologiczne (*non-technological innovation*) jako wszelką działalność innowacyjną przedsiębiorstw, która nie jest związana z opracowywaniem i wprowadzaniem na rynek nowych lub istotnie zmienionych wyrobów i usług lub wdrażaniem nowych lub istotnie zmienionych procesów. Obejmuje ona głównie innowacje organizacyjne i menedżerskie (*organisational and managerial innovations*), takie jak:

- wdrażanie zaawansowanych technik zarządzania, np. TQM czy TQS¹²,
- wprowadzanie istotnie zmienionych (ulepszonych) struktur organizacyjnych,
- wdrażanie nowych lub istotnie zmienionych strategii działania przedsiębiorstwa; oraz marketingowe, w tym:
  - istotną zmianę koncepcji/strategii marketingowej przedsiębiorstwa,
  - istotne zmiany o charakterze estetycznym lub inne twórcze modyfikacje produktów przedsiębiorstwa, niebędące innowacjami technicznymi¹³.

Ważne jest określenie, kiedy zmiany o charakterze usługowym można uznać za innowacje (zakłada się, że wówczas, gdy wywierają pozytywny, dający się zmierzyć wpływ na wyniki przedsiębiorstwa, np. wzrost produktywności czy zwiększenie sprzedaży).

W najnowszym raporcie Zespołu Ekspertów ds. Innowacji w Sektorze Usług Unii Europejskiej (*Expert Panel on Service Innovation in the EU*)¹⁴ zatytułowanym *Sprostać wyzwaniom strategii Europa 2020: transformatywna siła innowacji w sektorze usług* eksperci wskazali pięć obszarów, w których należy wprowadzić zmiany, zmie-

---

¹⁰ Grupa ekspertów OECD opracowała podręcznik metodologiczny *Oslo Manual*, który stanowi powszechnie przyjęty międzynarodowy standard metodologiczny stosowany aktualnie we wszystkich krajach prowadzących badania statystyczne innowacji. *Oslo Manual – Proposed guidelines for collecting and interpreting technological innovation data*, OECD, Eurostat 2005.

¹¹ Taką samą przyjął Główny Urząd Statystyczny, *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw...*, op. cit.

¹² TQM – kompleksowe zarządzanie jakością, TQS – system zarządzania kontyngentami taryfowymi i nadzoru importu.

¹³ *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw...*, op. cit., s. 133.

¹⁴ *Meeting the Challenge of Europe 2020: Transformative...*, op. cit.

rzające do umiejscowienia innowacyjności sektora usług w centrum innowacyjnej i przemysłowej strategii Europy.

Pierwszy obszar ma dotyczyć wzrostu świadomości na temat transformacyjnego potencjału innowacji w sektorze usług oraz ich zdolności do zwiększania konkurencyjności europejskiej gospodarki. Ekspersi zalecają powstanie Europejskiego Centrum Innowacji Sektora Usług (*European Service Innovation Centre – ESIC*) w celu wzmocnienia współpracy w tym zakresie pomiędzy politykami, przedsiębiorcami i naukowcami¹⁵.

Drugi obszar dotyczyć ma wzmocnienia przywództwa politycznego na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym w celu promowania znaczenia innowacyjności sektora usług dla kształtowania polityki innowacyjnej UE. Również europejskie Regionalne Strategie Innowacyjności powinny uwzględniać istotną rolę, jaką innowacyjne usługi odgrywają we wspieraniu wzrostu gospodarczego.

Trzeci postulat dotyczy budowania konkurencyjności przedsiębiorstw w oparciu o innowacyjne usługi. Komisja Europejska powinna opracować mechanizm, który zachęcałby przedsiębiorstwa do rozwijania innowacyjnych usług.

Tworzenie strategicznych programów ukierunkowanych na wspieranie innowacyjności w sektorze usług to czwarty cel dla Komisji Europejskiej. Ekspersi wzywają Komisję Europejską do stworzenia programu („Service Gazelles Programme”), mającego na celu przede wszystkim wspieranie małych, innowacyjnych firm o wysokim potencjale wzrostu, które będą w stanie stwarzać wiele nowych miejsc pracy¹⁶.

W piątym obszarze chodzi o sposób wykorzystywania innowacyjnych usług w celu sprostania społecznym wyzwaniom. Ekspersi postulują, aby kolejny program ramowy na rzecz badań i rozwoju (8 PR) skupiał się na technologiach, które mogą pomóc przedsiębiorstwom w rozwijaniu innowacyjnych usług w takich sektorach gospodarki jak transport i logistyka, budownictwo, energetyka, telekomunikacja oraz usługi finansowe.

Zakończenie

Ciągłe powstawanie nowych rodzajów usług świadczy o zmianach strukturalnych we współczesnej gospodarce oraz przemyśle; ważną rolę w tych zmianach odgrywa działalność innowacyjna (innowacje produktowe i usługowe). Wzrost roli sektora usług w gospodarce unijnej jest faktem znanym od lat, strategia *Europa 2020* w swoich celach szczegółowych zwraca uwagę na ten stan. Raport ekspertów *Sprostacь wyzwaniom strategii Europa 2020: transformatywna siła innowacji w sektorze usług* określa pięć obszarów zmian w polityce innowacyjnej Unii.

Czy nowa strategia rozwojowa Unii *Europa 2020* nie podzieli losu poprzedniczki (strategii lizbońskiej) i zapewni Unii czołowe miejsce na świecie? Na pewno do jej sukcesu mogą przyczynić się wszelkie sprecyzowane rozwiązania i mechanizmy podnoszące innowacyjność gospodarki. Także dostrzeżenie faktu wzrostu znaczenia sektora usług w gospodarce i idące za tym rozwiązania są dobrą prognozą na przyszłość.

---

¹⁵ www.pi.gov.pl/iob/chapter_95091.asp.

¹⁶ Ibidem.

BIBLIOGRAFIA

- Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w sektorze usług w latach 2001–2003*. 2005. GUS, Warszawa.
- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*. KOM (2010) 2020 wersja ostateczna, Bruksela.
- Janasz W., Koziol-Nadolna K. 2011.** *Innowacje w organizacji*, PWE, Warszawa.
- Meeting the Challenge of Europe 2020: Transformative Powers of Service Innovation*, Report by the Expert Panel on Service Innovation in the EU, <http://www.europe-innova.eu/web/guest/innovation-in-services/expert-panel/publications>. 6.06.2011.
- Oslo Manual – Proposed guidelines for collecting and interpreting technological innovation data*, 2005. OECD, Eurostat.
- Passella E. 2000.** *Podnoszenie konkurencyjności regionów w Polsce poprzez wdrażanie innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach*, w: M. Klamut (red.), *Polityka budowy regionu konkurencyjnego. Strategie – modele – postęp technologiczny*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu, Wrocław.
- Stawasz E. 1999.** *Innowacje a mała firma*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Strategia Lizbońska. Droga do sukcesu zjednoczonej Europy*. 2000. www2.ukie.gov.pl/sl.www.pi.gov.pl/iob/chapter_95091.asp, 6.06.2011 r.

STRESZCZENIE

Artykuł skupia się na przedstawieniu głównych założeń polityki innowacyjnej Unii Europejskiej, wynikających z dwóch ważnych programów Unii – strategii lizbońskiej i strategii *Europa 2020*. Składa się z trzech części, wprowadzenia i zakończenia. Pierwsza część zawiera definicję polityki przemysłowej, druga prezentuje podstawowe założenia polityki innowacyjnej Unii, a trzecia skupia się na roli sektora usług we współczesnej gospodarce unijnej i proponowanych rozwiązaniach mających wzmocnić innowacje pochodzące z tego sektora.

SŁOWA KLUCZOWE: polityka innowacyjna, innowacje nietechnologiczne, serwicyzacja

SUMMARY

The article presents main assumptions of the innovation policy in the EU, based on two vital European programmes – the Lisbon Strategy and the strategy *Europe 2020*. The article consists of three parts. The first one includes the definition of the industrial policy, the second focuses on the main assumptions of the EU's innovation policy, the third part concentrates on the role of the service sector in the contemporary economy of the EU as well as suggested solutions aiming at enhancing innovations coming from this sector.

KEYWORDS: innovation policy, non-technological innovation, servicization